

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ маркетингу _____
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності _____ 075 «Маркетинг» _____
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
_____ Стратегічний маркетинг _____
(назва магістерської програми)

на тему: «**Проектний менеджмент у маркетинговій діяльності
підприємств**»
(назва теми)

Виконавець:

студент 65 групи _____ факультету
Коломиєць Валерій Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

_____ доц. _____
(науковий ступінь, вчене звання)
Смирнова Наталья Василівна

(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Сутність та роль управління проектами в маркетингу	
1.2. Методологія управління проектами підприємств.....	
1.3. Особливості проектного менеджменту в сфері маркетингу.....	
РОЗДІЛ 2. СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ»	
2.1. Аналіз макро- та мікроекономічних умов маркетингової діяльності підприємства	
2.2. Ефективність маркетингової діяльності організації.....	
2.3. Стан застосування проектного менеджменту в маркетинговій діяльності підприємства	
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПРОЕКТІВ	
3.1. Формування маркетингової стратегії підприємства	
3.2. Застосування економіко-математичних методів у виявленні резервів зростання ефективності маркетингової діяльності організації	
3.3. Проект формування стандарту бізнес-процесів відділу маркетингу фірми	
ВИСНОВКИ	87
Список використаних джерел	88

ВСТУП

Актуальність теми. Діяльність будь-якого підприємства, не заважаючи ні на розміри, ні на сферу діяльності, ні на регіональні особливості, складається з певного переліку бізнес-процесів. На перших етапах становлення капіталістичної системи виробництва в державах Східної Європи (1991-2008), роль менеджменту проектів була незначною. Цей період пов'язаний з слабким рівнем конкуренції, наявністю не чим не підкріпленого попиту, який виліється у глобальну фінансову кризу 2008 року, відсутністю жорсткого пересичення ринку товарами різних виробників, відсутністю соціально-політичних та економічних проблем та іншими факторами.

Після подій 2014 року, в Україні погіршився маркоекономічний клімат, тобто знизив паритет купівельної спроможності, знизився попит на продукцію кінцевого та промислового значення, знизилися ринки збуту продукції, зросла конкуренція між підприємствами, загострилися соціально-економічні проблеми.

Новий стан внутрішніх та зовнішніх макро- та мікрофакторів, штовхає підприємства різних галузей впроваджувати нові заходи по підвищенню конкурентоспроможності як підприємства в цілому так і кожного конкретного продукту, бізнес-процесу, робітника зокрема.

На даному етапі існування людства, існують наступні підходи до менеджменту проекту: AgilePM®, PMBOK®, PRINCE2®, PRINCE2 Agile®, P2M®, IPMA Individual Competence Baseline®, ISO® 21500:2012, ГОСТ Р 54 869-2011, GAPPS GL1® та інші.

Питання використання методів проектного менеджменту у маркетинговій діяльності підприємств висвітлювались у працях вітчизняних науковців, а саме: Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І., Полотай О.І., Ольдерогге Н.Г., Ольдерогге Н.Г., Бабаєв В.М., Батенко Л. П., Ліщинська В. В. Проте багато питань пов'язаних з оцінкою ефективності використання

управління проектами в сфері маркетингової діяльності підприємств є не вирішеними і вимагають подальших досліджень.

Мета та завдання дослідження. Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів проектного менеджменту та науково-прикладних рекомендацій щодо підвищення ефективності маркетингової діяльності. Відповідно до поставленої мети в дослідженні ставилися та вирішувалися наступні завдання:

- узагальнити теоретичні основи проектного менеджменту;
- визначити особливості проектного менеджменту у маркетингу;
- сформулювати опис існуючого стану проектного менеджменту на підприємстві;
- проаналізувати макро- та мікросередовище підприємства ПАТ «Одескабель»;
- дослідити діяльність конкурентів ПАТ «Одескабель» на українському ринку;
- розробити рекомендації щодо впровадження проектного менеджменту у відділі маркетингу;
- оцінити ефективність розробки маркетингового стандарту за допомогою методів проектного менеджменту;
- обґрунтувати доцільність впровадження в маркетингову діяльність відділу маркетингу проектних методів.

Об'єктом дослідження є процеси проектного менеджменту в маркетинговій діяльності ПАТ «Одескабель».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних положень щодо проектного управління маркетинговими процесами підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною базою дослідження виступає загальнонауковий діалектичний метод пізнання. В процесі написання дипломної роботи використовувалися такі методи

дослідження, як: абстрактно-логічний (при узагальненнях макро- та мікроекономічної інформації); аксиоматичний (при застосуванні аналізі математичних моделей); монографічний (при представленні розробок інших науковців); історичний (при висвітленні особливостей розвитку ринку кабельної галузі в Україні); індексний (при характеристиці ефективності проекту); групування та спостереження (при оцінці техніко-економічних показників підприємства «Одескабель»), економіко-математичний (при аналізі математичних моделей).

Джерелами інформації служили

Елементи наукової новизни отриманих результатів полягають в формулювання визначення проектного менеджменту у сфері маркетингу. Визначення об'єднує класичне трактування проектного менеджменту з урахуванням класичних маркетингових концепцій (функціональні маркетингові стратегії) та термінів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що підприємство ПАТ «Одескабель» має змогу розрахувати ефективність розробки маркетингового проекту за допомогою методів проектного менеджменту та, тим самим, підвищити ефективність своєї діяльності.

Апробація результатів дипломної роботи. Проблема впровадження в маркетингову у маркетингову діяльність підприємств методів проектного менеджменту розглядалася у статті «ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА».

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст роботи представлений на 6-87 сторінках комп'ютерного тексту. Дипломна робота містить 45 таблиць, 12 рисунків, 12. Бібліографічний список нараховує 50 літературних джерел.

ВИСНОВКИ

За результати проведеного аналізу фактів використання методів проектного менеджменту у маркетинговій діяльності підприємства «Одескабель» можливо сформулювати наступні висновки:

- на підприємстві опосередковано використовуються методи проектного менеджменту, що не дозволяє порівняти якість існуючого проектного підходу до вирішення маркетингових проблем з результатами інших підприємств по всьому світі;

- підприємству слід розробляти маркетингові стандарти оскільки вони можуть приносити більше 20% рентабельності інвестицій та мають період окупності 4 роки;

- при проведенні зовнішнього аналізу конкурентів відділу маркетингу слід звертати увагу на взаємодії між невеликими конкурентами на наявність фактів об'єднання або поглинання одних підприємств іншими;

- для збільшення конкурентоздатності кабельної продукції підприємства «Одескабель» слід проводити аналіз не тільки змін на лондонській біржі кольорових металів, ай на шанхайській. Також, для підвищення точності побудування прогнозів цін на оброблений алюміній та мідь – слід проводити аналіз видобутку алюмінієвої та мідної руди;

- сучасний стан техніко-економічних показників виробництва на підприємстві добрий, що дає можливість підприємству не тільки зберігати існуючі конкурентні позиції але й покращувати їх;

- у посадових інструкціях підприємства відсутні інструкції щодо менеджменту проектів, проте, за фактом, ці обов'язки виконуються, неявно, робітниками відділу маркетингу підприємства. Для підвищення ефективності роботи відділу маркетингу слід прописати проектні обов'язки у посадових інструкціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Х.С. Передало, Ю.В. Огерчук, О.О. Пшик-Ковальська. СУТНІСТЬ ПРОЕКТІВ ТА ЇХ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА» . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/10047/1/14.pdf>
- [2] Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод.і допов.) / Укл. і голов.ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
- [3] Батенко Л.П. Управління проектами [навч.посібник] / Л.П. Батенко, О.А. Загородніх, В.В. Ліщинська. – К.: КНЕУ, 2003. – 231с.
- [4] Бэ́гьюли Ф. Управление проектом / Пер.с.англ. В. Петрашек / Ф. Бэ́гьюли. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2002. – 208с.
- [5] Керівництво з питань проектного менеджменту: Пер. з англ. / Під ред С.Д. Бушуєва. – 2-е вид., перероб. – К. Видавничий дім «Деловая Украина», 2000. – 198 с.
- [6] Кобилянський Л.С. Управління проектами [навч.посібник] / Л.С. Кобилянський. – К.: МАУП, 2002. – 200с.
- [7] Онищенко В.Ю. Організація виробництва [підручник] / В.Ю. Онищенко, О.В. Редкін, А.С. Старовірець, В.Я. Чевганова. – К. :Лібра, 2008. – 360с
- [8] Тарасюк Г.М. Управління проектами [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Г.М. Тарасюк. – К.: Каравелла, 2004. – 344с.
- [9] Товб А.С., Ципес Г.Л. Управление проектами: стандарты, методы, опыт/ А.С. Товб, Г.Л. Ципес. – 2-е изд., стер. – М.: ЗАО «ОлимпБизнес», 2005. – 240с.
- [10] Тянь Р.Б., Управління проектами [підручник] / Р.Б Тянь, Б.І.Холод, В.А.Ткаченко. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 224с.
- [11] Управление проектами / Под ред. В.Д. Шапиро. - СПб: «ДваТри», 1996. – 610с.

- [12] О.В.Зотов. ПРОЕКТ, УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТОМ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=171>
- [13] Козлова О.А. Основы маркетинга: Учебное пособие для бакалавров вузов, обучающихся по направлению 38.03.06 «Торговое дело». – Нижневартовск: Изд-во Нижневарт. гос. ун-та, 2016. – 122 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nvsu.ru/ru/Intellekt/1807/Kozlova%20O.A.%20Osnovi%20marketinga%20-%20uch.%20posobie%20-%202016.pdf>
- [14] Руководство к своду знаний по управлению проектами / Project Management Institute, Inc. [4-е изд.]. – Project Management Institute, Inc. 14 Campus Boulevard Newtown Square, Pennsylvania 19073-3299 USA, 2008. – 464 с.
- [15] А. В. Івко. АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЙ РОЗРОБЛЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ПРОЕКТНИХ ОФІСІВ БУДІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/3_nauka/visnyky/visnyk/15/15-3.pdf
- [16] Смирнова Н. В. Управління проектами в маркетингу: опорний конспект лекцій / Н. В.Смирнова – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 62 с.
- [17] Оснач О.Ф., Пилипчук В.П., Коваленко Л.П. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 364 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4348/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3.pdf>
- [18] Маркетинговое планирование в сфере сервиса. Учебник для магистрантов по направлению подготовки 0800.68 "Менеджмент" всех форм обучения / Авторы составители д.э.н., проф. Бабурин В.А., к.э.н., доц. Гончарова Н.Л. – СПб.: Астерион, 2014. – 386 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.asterion.ru/books_2/mark_2.pdf

- [19] Деренська Я.М. АНАЛІЗ МЕТОДОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nuph.edu.ua/bitstream/123456789/11783/1/57-64.pdf>
- [20] Г.Г. Оборська. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТИЗАЦІЇ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ РЕКЛАМНИМИ ПРОЕКТАМИ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.academia.edu/17118856/%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%A1%D0%A2%D0%86_%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87_%D0%97%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%86%D0%A8%D0%9D%D0%86%D0%A5_%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%A3%D0%9D%D0%86%D0%9A%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99_%D0%9D%D0%90_%D0%9F%D0%A0%D0%98%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%94%D0%86_%D0%A3%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9B%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%AF_%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%9C%D0%9D%D0%98%D0%9C%D0%98_%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%90%D0%9C%D0%98
- [21] Громова О.Є. Роль координаційної функції в процесі управління організацією. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/43.pdf
- [22] Е.П. Кудрявцева. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ СТАНДАРТОВ В ОБЛАСТІ УПРАВЛЕННЯ ПРОЕКТАМИ С ТОЧКИ ЗРЕННЯ УПРАВЛЕННЯ КАЧЕСТВОМ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/komparativnyy-analiz-standartov-v-oblasti-upravleniya-proektami-s-tochki-zreniya-upravleniya-kachestvom.pdf>
- [23] Гузенко Г.М. Управління та вдосконалення маркетингової діяльності на підприємстві. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/38.pdf
- [24] Вешнева И.В. Построение совершенной системы менеджмента качества в ВУЗе и его подразделениях: Учебно - методическое пособие. - Саратов:

Издательский центр «Наука» 2009. – 126 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

<https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2013/07/09/veshneva.pdf>

[25] ГОСТ ИСО 9000-2015. Система менеджмента качества. Основные положения и словарь. – Введен 28.09.2015. М.: Стандартинформ, 2015. – 96 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.mosstroicert.ru/netcat_files/file/gost-iso-9000-osnovnyye-polozheniya-i-slovar.doc

[26] Биба В.В., Теницька Н.Б. Якість продукції як чинник конкурентоспроможності підприємства. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/27.pdf

[27] Попова Н. В., Арсеньева Л. Ю., Мисюра Т. Г. Контроль якості та безпеки

продукції галузі: Курс лекцій для студ. напрям 6.051701 "Харчові технології та інженерія" ден. та заоч. форм навч. — К.: НУХТ, 2012. — 175 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/73.06.pdf>

[28] Давлетбаева Л.Ф. ЖИЗНЕННЫЙ ЦИКЛ ТОВАРА. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://vestnik.osu.ru/2010_13/4.pdf

[29] Берг Д. Б. Модели жизненного цикла : учеб. пособие / Д. Б. Берг, Е. А. Ульянова, П. В. Добряк. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2014. — с. 74, – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/28886/1/978-5-7996-1311-2_2014.pdf

[30] Жариков Р. В., Краснянская С. М. ПЛАНИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ В РЫНОЧНЫХ УСЛОВИЯХ. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vernadsky.tstu.ru/pdf/2017/01/07.pdf>

[31] Овчиннікова А.В. МІСЦЕ МАРКЕТИНГОВИХ РИЗИКІВ В РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/sre_2013_2_69.pdf

[32] Зозуля І.В. ЗМІСТОВНІСТЬ ПОНЯТТЯ «МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ

ПІДПРИЄМСТВА» ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ РОЗРОБКИ. – [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15628/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9D.%D0%9F.%2C%20%D0%97%D0%BE%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8F%20%D0%86.%D0%92.%20%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%97%D1%97%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BA%D0%B8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

[33] Ойнер О. К. ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ МАРКЕТИНГА С ПОЗИЦИЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ БИЗНЕСОМ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rjm.ru/article/download/451/416>

[34] Roland T. Rust, Tim Ambler, Gregory S. Carpenter, V. Kumar, & Rajendra K. Srivastava. Measuring Marketing Productivity: Current Knowledge and Future Directions. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ink.library.smu.edu.sg/cgi/viewcontent.cgi?article=2252&context=lkcsb_research

[35] Бабаєв В.М. Управління проектами: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Управління проектами» / Бабаєв В.М. – Харків: ХНАМГ,

2006. – 244 с.

[36] Батенко Л. П. Управління проектами: Навч. посібник / Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. — К.: КНЕУ, 2003. — 231 с.

[37] Ефимов В. В. Улучшение качества проектов и процессов: Учебное пособие / В. В. Ефимов. – Ульяновск: УлГТУ, 2004. - 185 с.

[38] Крайнік О.М.. Планування проектних дій: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 8.18010013 «Управління проектами» денної форми навчання / О.М. Крайнік, Н.І. Тахтаджієва – Запоріжжя, ЗДІА, 2015. – 80 с.

[39] Мазур И.И. Управление проектами: Учебное пособие / Мазур И.И., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г.; Под общ. ред. И.И. Мазура. – 2-е изд. – М.: Омега-Л., 2004. – 664с.

[40] Ноздріна Л.В. Управління проектами: підручник / Ноздріна Л.В., Ящук В.І., Полотай О.І./ За заг.ред.Л.В.Ноздріної. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 432с.

[41] Управление проектами: учебник для бакалавров / А. И. Балашов, Е. М. Рогова, М. В. Тихонова, Е. А. Ткаченко; под ред. Е. М. Роговой. —М. : Издательство Юрай, 2013. — 383 с.

[42] Методичний посібник для учасників Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування у 2013 році. – К. : Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні, 2012. – 37 с.

[43] Копитько О. О. Управління проектами / О. О. Копитько // Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – С. 641-642.

[44] Керцнер Г. Стратегическое планирование для управления проектами с использованием модели зрелости [пер. с англ.] / Г. Керцнер. – М.: Компания АйТи; М.: ДМК Пресс, 2003. – 320 с.

- [45] Грей К. Ф., Ларсон Э. У. Управление проектами: Практическое руководство / Пер. с англ. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 2003. – 528 с.
- [46] Кочетков А.И. и др. Управление проектами. - СПб.: Два Три, 1993.-с. 446
- [47] LME Aluminium Factsheet. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.lme.com/-/media/Files/Brochures/Non-ferrous/LME-Aluminium-cheat-sheet.pdf?la=en-GB>
- [48] LME Copper Factsheet. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.lme.com/-/media/Files/Brochures/Non-ferrous/LME-Copper.pdf?la=en-GB>
- [49] LME ALUMINIUM HISTORICAL PRICE GRAPH. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.lme.com/Metals/Non-ferrous/Aluminium#tabIndex=2>
- [50] LME COPPER HISTORICAL PRICE GRAPH. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.lme.com/Metals/Non-ferrous/Copper#tabIndex=2>